

Nr 150.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag till svensk undervisning för svenska barn i utlandet; given Stockholms slott den 3 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

/ Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Föredragande departementschefen, statsrådet Engberg anmäler härefter fråga angående bidrag till svensk undervisning för svenska barn i utlandet och anför härvid följande:

I 1939 års åttonde huvudtitel, punkten 169, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som bleve riksdagen förelagd, till Folkskolor m. m.: Bidrag till svensk undervisning för svenska barn i utlandet för budgetåret 1939/40 beräkna ett anslag av 26 900 kronor. I samband därmed framhöll jag, att denna fråga hade vissa beröringspunkter med den då under utredning varande frågan om avvägning av löneförmåner för pastorerna vid de svenska församlingarna i Köpenhamn, Berlin, Paris, Hälsingfors och Oslo med hänsyn till prisförhållandena i de olika länderna.

Sedan utredning i sistnämnda hänseende numera föreligger, anhåller jag ånyo få anmäla frågan om bidrag till svensk undervisning för svenska barn i utlandet för Kungl. Maj:t.

Till sistberörda ändamål utgår under budgetåret 1938/39 ett anslag å 19 100 kronor.

Genom beslut den 13 maj 1938 föreskrev Kungl. Maj:t, att nämnda anslag skulle för sagda budgetår fördelas på följande sätt:

till svenska skolan i Berlin	.....	kronor	4 000
» » » » Hamburg	.....	»	2 700
» » » » London	.....	»	6 000
» » » » Paris	.....	»	4 400
» » » » Tallinn	.....	»	2 000
Summa kronor			19 100.

Tillika föreskrev Kungl. Maj:t, att såsom villkor för statsbidragens utgående skulle för budgetåret 1938/39 gälla följande bestämmelser, nämligen

a. beträffande skolorna i Berlin, Hamburg och Paris:

att hela de anvisade beloppen användas till bestridande av vederbörande lärarinnors kontanta avlöningar,

att kyrkorådet i svenska Victoriaförsamlingen i Berlin, respektive svenska skol- och föreläsningsföreningen i Hamburg och svenska Sofiaförsamlingen i Paris tillhandahölle vederbörande lärarinnor fri möblerad lägenhet med belysning och uppvärmning,

att kyrkorådet, respektive föreningen och församlingen bestrede alla övriga med skolverksamheten förenade kostnader,

samt att undervisningen fortginge minst åtta månader av läsåret 1938—39;

b. beträffande skolan i London:

att belopp, motsvarande minst hälften av det ovan anvisade beloppet, för samma ändamål anskaffades genom styrelsens för svenska föreläsnings- och skolföreningen därstädes försorg,

att undervisningen fortginge minst åtta månader av läsåret 1938—39,

samt att de lärarinnor, som av styrelsen förordnades att bestrida undervisningen, härför erhöle en årlig ersättning av tillhopa minst 9 300 kronor, därav första lärarinnan minst 4 800 kronor och andra lärarinnan minst 4 500 kronor;

c. beträffande skolan i Tallinn:

att det anvisade beloppet i främsta rummet användes till avlönande av behövliga lärarkrafter och anskaffande av erforderlig materiel vid skolan,

samt att skolans föreståndare förbunde sig att inom tre månader efter avslutandet av läsåret 1938—39 till skolöverstyrelsen avgiva redovisning rörande användningen av ifrågavarande belopp ävensom berättelse över skolans verksamhet under nämnda läsår;

d. beträffande samtliga ifrågavarande skolor:

att skolöverstyrelsen ägde att för var och en av dem förordna inspektor.

I samband härmed anbefallde Kungl. Maj:t skolöverstyrelsen att verkställa utredning, huruvida och i vad mån regleringen av lärarlönerna i Sverige och levnadskostnaderna i respektive länder kunde motivera en omräkning av de till ifrågavarande svenska skolor i utlandet utgående statsbidragen samt att med berörda utredning och därav föranlett förslag till Kungl. Maj:t inkomma i så god tid, att förslag i ämnet kunde föreläggas 1939 års riksdag.

Med skrivelse den 11 november 1938 har *skolöverstyrelsen* inkommit med utredning och förslag i ämnet.

I ärendet har *statskontoret* den 6 december 1938 avgivit utlåtande.

Innan jag ingår på skolöverstyrelsens utredning och förslag, tillåter jag mig redogöra för en av *svenska föreningen i Polen* gjord ansökning om ett årligt anslag å 2 400 kronor, avsett att under tiden den 1 september—den 31 maj utgå till en seminarieutbildad lärarinna, vilken skulle leda den förberedande skolutbildningen för svenska koloniens i Warszawa barn. Till stöd för denna ansökning har anförts bland annat:

Bland den svenska koloniens i Warszawa medlemmar funnes ett tjugutal barn, av vilka sju under år 1939 komme att befinna sig i åldern 6—9 år. Meddelandet av den förberedande skolutbildningen för barn i nämnda ålder hade alltid vållat svårigheter. Att hålla guvernant eller informator från Sverige, vilket hittills i regel skett, medförde en årlig merutgift av omkring 3 600 zloty, vilken kostnad blivit synnerligen betungande. Försök att förena sig om en gemensam lärarinna hade gjorts men icke medfört någon nämnvärd lättnad, enär lärarinnan måste vara inneboende i någon av familjerna.

Den enda rationella lösningen av frågan syntes bestå däri, att en seminarieutbildad lärarinna, utan att vara ansluten till någon bestämd familj, finge i uppdrag att leda utbildningen gemensamt för de barn, vilka befunne sig i den förberedande skolåldern. Kostnaderna för en dylik lärarinna komme, lågt räknat, att gå till omkring 600 zloty i månaden eller för en tid av nio månader till 5 400 zloty. Därtill komme kostnaderna för förhyrning av en uppvärmd undervisningslokal, vartill måste anslås omkring 1 200 zloty om året. Sammanlagda kostnaden skulle alltså uppgå till omkring 6 600 zloty. Fördelade på de sju familjer, som för närvarande hade barn i den förberedande skolåldern, skulle på varje familj belöpa omkring 943 zloty årligen. Därtill finge flera av dem vidkännas dryga utgifter för att hålla barn i högre skolålder hemma i Sverige. Ett årligt statsbidrag å omkring 2 400 kronor, vilket efter en kurs av 128 zloty på 100 kronor motsvarade ett belopp av omkring 3 070 zloty, skulle nedbringa dessa kostnader till omkring 500 zloty per familj, vilket i alla fall vore en rätt betungande årsavgift för ett barn i den lägre skolåldern. Huru stort antalet barn komme att bli under följande år vore visserligen svårt att bedöma, men allt tydde på att detta antal snarare komme att ökas än minskas.

Ansökningen har tillstyrkts av *svenske ministern i Warszawa* i utlåtande av den 3 december 1938 och av *skolöverstyrelsen* i utlåtande av den 13 december 1938.

Överstyrelsen har anfört, att från principiell synpunkt intet syntes vara

att erinra mot att bidrag beviljades för beredande av svensk undervisning även åt svenska barn i Warszawa. Det ringa barnantal, varom i förevarande fall vore fråga, hade emellertid gjort överstyrelsen tveksam, huruvida förutsättningar kunde anses föreligga för statsbidrag för anordnande av undervisning åt dessa barn. Med hänsyn till vad i ansökningen anförts rörande svårigheterna för målsmännen att utan sådant bidrag bereda sina barn svensk undervisning, och då det finge anses vara ett allmänt svenskt intresse att barnen till svenskar i utlandet, där så kunde ske, erhöles dylik undervisning, hade överstyrelsen för sin del funnit sig böra förordna statsbidrag.

Statskontoret har i utlåtande den 10 januari 1939 funnit sig icke böra tillstyrka bifall till ansökningen, enär det lärjungeantal, varom här vore fråga, torde vara alltför litet för att enligt hittills tillämpade principer motivera statsbidrag och ett bifall torde kunna medföra icke önskvärda konsekvenser beträffande andra orter i utlandet.

Av skolöverstyrelsens nu föreliggande utredning rörande statsbidrag till de nuvarande svenska skolorna i utlandet framgår, att stor olikhet råder i fråga om de löneförmåner, som nu utgå till lärarna vid här ifrågavarande skolor samt att dessa löneförmåner, om hänsyn toges till levnadskostnaderna i respektive länder, äro avsevärt lägre än motsvarande lärarlöner i Sverige efter 1937 års lärarlönereglering. Beträffande sistberörda förhållande hade, yttrar *skolöverstyrelsen*, i de till överstyrelsen inkomna redogörelserna gjorts gällande, att levnadskostnaderna i Berlin och Hamburg närmast motsvarade förhållandena i Stockholm, under det att levnadskostnaderna i London ansåges vara högre än i Stockholm. I framställning från skolrådet i svenska Sofiaöförsamlingen hade framhållits, att levnadskostnaderna i Frankrike alltjämt vore i stigande, varför fördelarna av den låga kurs, som för närvarande vore rådande, snart torde komma att försvinna. Överstyrelsen funne för sin del övervägande skäl tala för att löneförhållandena i Sverige för löner å I-ort närmast borde läggas till grund för bedömande av frågan om skäligheten av en höjning av lärarlönerna vid de svenska skolorna i utlandet.

Olikheterna i avlöningsförhållandena torde bäst belysas av följande exempel. Ordinarie folkskollärarinna i Sverige, anställd å s. k. I-ort, åtnjöte i 14 löneklassen — lägsta löneklass vid en årlig lästid av $36\frac{1}{2}$ veckor — en årlig lön av 4 368 kronor, vartill komme dyrtidstillägg och provisorisk avlöningsförstärkning. Årsinkomsten uppginge med nu gällande dyrtidstilläggsbestämmelser till cirka 5 150 kronor. Motsvarande lönebelopp för ordinarie småskollärarinna utgjorde i 8 löneklassen ungefär 3 900 kronor. I förekommande fall utgående kallortstillägg vore ej inräknade i nämnda belopp. Enligt de lämnade löneuppgifterna för lärarinnorna vid de svenska skolorna i utlandet utgjorde för närvarande årslönen för folkskollärarinna och för med henne i kompetenshänseende närmast jämställd lärarinna: i Berlin och Hamburg 2 700 kronor och i Paris 2 200 kronor, vartill dock

komme fri bostad med uppvärmning och lyse. Den vid skolan i Berlin anställda småskollärarinnan uppbure en årslön av 2 165 kronor i ett för allt. Bäst avlönade vore lärarinnorna vid svenska skolan i London, båda utexaminerade från högre lärarinneseminarium, vilka jämlikt av Kungl. Maj:t given föreskrift skulle åtnjuta en årlig lön av 4 800 kronor respektive 4 500 kronor.

Överstyrelsen har med hänsyn till anförda förhållanden funnit starka skäl föreligga för en höjning av nu ifrågavarande lärares löner och för att statsbidrag därtill borde utgå med högre belopp än vad för närvarande vore fallet. Då frågan om statsbidragsbeloppens storlek givetvis borde prövas med hänsyn tagen till de löneförmåner, som efter genomförd reglering av lärarlönerna i Sverige borde utgå till lärarna vid de svenska skolorna i utlandet, hade överstyrelsen övervägt möjligheten av att på sistnämnda lärare tillämpa de för lärarna i Sverige gällande lönebestämmelserna.

På grund av de skiftande förhållandena vid olika skolor, särskilt i vad avsåge lärarnas anställning, kompetens och omfattningen av deras undervisningsskyldighet, hade överstyrelsen emellertid ansett nämnda lönebestämmelser icke vara fullt tillämpliga beträffande lärarna vid de svenska skolorna i utlandet. Överstyrelsens prövning av frågan rörande de lönebelopp, vilka kunde anses skäligen för dessa lärares vidkommande, och därmed sammanhängande fråga om lämpligt avvägda anslag till skolorna hade emellertid skett under hänsynstagande till de för lärarna i Sverige bestämda löneförmånerna, och överstyrelsen hade härvid tillämpat följande beräkningsgrunder.

Levnadskostnaderna å här berörda orter (Berlin, Hamburg, London och Paris) hade, såsom överstyrelsen redan angivit, ansetts närmast motsvara förhållandena i Stockholm, som enligt gällande lönebestämmelser hänförts till s. k. I-ort. Dock hade beaktats vad i uppgifterna från London därom anförts, nämligen att levnadskostnaderna där ansåges vara högre än i Stockholm.

Den årliga lästiden vid utlandsskolorna varierade mellan $34\frac{1}{2}$ och 38 veckor. Då, såsom överstyrelsen redan framhållit, det icke syntes vara möjligt att för lärarna vid dessa skolor helt tillämpa avlöningsreglementets bestämmelser, hade överstyrelsen icke tagit hänsyn till olikheten beträffande lästidens längd utan utfört beräkningarna, som om den årliga lästiden vid samtliga skolor omfattat $36\frac{1}{2}$ veckor.

Vid en årlig lästid av $36\frac{1}{2}$ veckor vore enligt avlöningsreglementets bestämmelser ordinarie folkskollärarinnan placerad i lägst 14 löneklassen och ordinarie småskollärarinnan i lägst 8 löneklassen. Enligt överstyrelsens mening borde de lönebelopp, som vore bestämda för lärare i nämnda löneklasser, läggas till grund för beräkning av lönerna åt nu ifrågavarande lärarinnor i motsvarande anställning. Överstyrelsen funne skäligt, att härvid även hänsyn toges till det å lönebeloppen utgående dyrtidstillägget. Däremot torde det möta vissa svårigheter att till grund för beräkning av löner och statsbidrag lägga de belopp, som i förekommande fall borde utgå till lärarna i form av ålderstillägg. Det torde lämpligen böra ankomma på respektive skolstyrelse att svara för ålderstillägg åt lärarna. Då emellertid

storleken av de till dessa skolor utgående anslagen bestämdes för varje budgetår, syntes vid anslagens beviljande hänsyn kunna tagas även till här berörda förhållande. Överstyrelsen hade också i sitt förslag i vissa fall avvägt anslagets storlek under hänsynstagande härtill.

I fråga om villkoren för statsbidragens utgående hade överstyrelsen funnit sig böra föreslå endast den ändringen i nu gällande föreskrifter, att den årliga ersättningen till lärarinnorna vid svenska skolan i London skulle ökas med ett belopp, som i stort sett motsvarade ökningen av statsbidraget. Överstyrelsen utginge sålunda från den förutsättningen, att lärarinnorna vid skolorna i Berlin, Hamburg och Paris även framdeles skulle komma i åtnjutande av förmånen av fri möblerad lägenhet med belysning och uppvärmning.

Vid beräkning av värdet av ifrågavarande bostadsförmån hade överstyrelsen ansett sig böra uppskatta detta till ett belopp, motsvarande den ersättning, som lärare å I-ort enligt gällande avlöningsreglemente hade att erlagga för bostad om ett rum och kök.

Ehuru överstyrelsen i sitt förslag för var och en av lärarinnorna angivit ett visst beräknat lönebelopp, hade överstyrelsen därmed icke avsett, att lönerna för respektive lärarinnor vid de skolor, där flera lärarinnor vore anställda, skulle fastställas till dessa belopp. Beträffande skolorna i Berlin, Hamburg och Paris torde det, har överstyrelsen framhållit, böra ankomma på vederbörande skolstyrelser att bestämma lönernas storlek för varje lärarinna, varigenom hänsyn kunde tagas även till lärarinnornas tjänstår. Föreskriften, att de anvisade beloppen i sin helhet skulle användas till bestriktande av lärarinnornas löner, har överstyrelsen ansett fortfarande böra gälla. Beträffande skolan i London har överstyrelsen föreslagit, att föreskrift skulle meddelas, att ett visst angivet minimibelopp skulle utgå som ersättning till de båda lärarinnorna, men att det skulle tillkomma styrelsen att bestämma storleken av den till varje lärarinna utgående lönen.

Utifrån angivna beräkningsgrunder hade överstyrelsen kommit till följande resultat beträffande de belopp, som syntes böra utgå som statsbidrag till var och en av skolorna i Berlin, Hamburg, London och Paris.

Beträffande skolan i *Berlin*.

Vid denna skola vore anställda en folkskollärarinna och en småskollärarinna.

Beräknade lönebelopp:

En folkskollärarinna i 14 löneklassen	kronor 4 368
Dyrtidstillägg, avrundat belopp	» 655
	kronor 5 023
Avginge beräknad ersättning för bostad och bränsle	» 954
	kronor 4 069
En småskollärarinna i 8 löneklassen	kronor 3 216
Dyrtidstillägg	» 482
	kronor 3 698
Avginge beräknad ersättning för bostad och bränsle	» 954
	kronor 2 744

Summan av de beräknade lönebeloppen utgjorde 6 813 kronor, och syntes sålunda statsbidrag böra utgå med nämnda belopp eller i avrundat tal 6 800 kronor. Detta innebure en ökning av nu utgående anslag med 2 800 kronor.

Beträffande skolan i *Hamburg*.

Vid skolan vore anställd en folkskollärlarinna.

Beräknat lönebelopp:

En folkskollärlarinna i 14 löneklassen	kronor 4 368
Dyrtidstillägg, avrundat belopp	» 655
	kronor 5 023
Avginge ersättning för bostad och bränsle	» 954
	kronor 4 069

Statsbidrag syntes sålunda böra utgå med i avrundat tal 4 000 kronor, vilket innebure en höjning av nu utgående anslag med 1 300 kronor.

Beträffande skolan i *London*.

Vid skolan vore anställda två lärarinnor, vilka båda avlagt examen vid högre lärarinneseminarium. Såsom villkor för statsbidragets utgående budgetåret 1938/39 gällde, som ovan nämnts, att första lärarinnan skulle erhålla en årlig ersättning av minst 4 800 kronor och andra lärarinnan av minst 4 500 kronor. Dessa löneförmåner överensstämde närmast med för folkskollärlarinna gällande lön. Med hänsyn därtill hade överstyrelsen beträffande båda dessa lärarinnor ansett sig böra lägga folkskollärlinnas lön till grund för beräkningarna av statsbidraget till denna skola. Då dessa lärarinnor icke åtnjote förmånen av fri bostad, borde här räknas med bruttolöner utan avdrag av värdet för bostadsförmån.

Beräknade lönebelopp:

Två folkskollärlarinnor i 14 löneklassen ..... kronor 10 046.

Därest statsbidrag till skolan utginge enligt samma grunder som till övriga skolor, nämligen med hela det kontanta lönebeloppet, borde statsbidraget till denna skola utgå med ungefär 10 046 kronor minskat med värdet av bostad, omkring 1 000 kronor för båda lärarinnorna, eller i avrundat tal 9 000 kronor.

I de från skolan inkomna uppgifterna hade lönerna beräknats till i runt tal 10 800 kronor, av vilket belopp emellertid enligt hittills tillämpad praxis $\frac{2}{3}$ eller 7 200 kronor beräknats utgå såsom statsbidrag.

Med hänsyn till dels vad styrelsen för svenska föreläsnings- och skolföreningen i London anförut angående levnadskostnaderna i London, dels att en av lärarinnorna varit anställd vid skolan sedan år 1923, syntes styrelsens beräkningar i fråga om lönebeloppen vara väl motiverade. Styrelsens beräkning av statsbidragets storlek föranledde icke heller någon erinran från överstyrelsens sida.

Överstyrelsen föresloge sålunda, att lärarinnorna skulle åtnjuta en årlig ersättning av tillhopa minst 10 800 kronor, och att statsbidrag härtill utginge med 7 200 kronor; ökning 1 200 kronor.

Beträffande skolan i *Paris*.

Vid skolan vore anställd en lärarinna med avgångsexamen från högre lärarinneseminarium och en folkskollärlarinna, som även genomgått gymnastiska centralinstitutet.

Med den beräkningsgrund, som kommit till användning beträffande övriga skolor, borde statsbidraget till denna skola utgå med ett belopp, som närmast motsvarade lön till två folkskollärarinnor eller i avrundat tal 8 000 kronor. Räknade man däremot med en folkskollärarinna och en småskollärarinna såsom vid skolan i Berlin, vilket syntes vara motiverat, komme man till ett belopp av 6 800 kronor. I de från skolan inkomna uppgifterna lämnades den upplysningen, att de lärarinnor, som varit anställda vid skolan, efter ett å två år sökt anställning i hemlandet. Detta förhållande torde åtminstone i viss mån bero därpå, att lärarinnorna vid skolan åtnjöte synnerligen låga löner. Ökade löneförmåner för ifrågavarande lärarinnor syntes därför vara i hög grad påkallade. Skolrådet hade i sin framställning om anslag för nästa budgetår även framhållit, att levnadskostnaderna i Frankrike vore i stigande och bland annat på grund därav anhållit om förhöjt anslag. Emellertid hade i såväl nämnda framställning som i de till överstyrelsen inkomna uppgifterna beräknats ett anslag å 5 600 kronor, varvid hänsyn sannolikt tagits till de för närvarande rådande valutaförhållandena. Överstyrelsen hade därför ansett sig böra föreslå, att statsbidrag till skolan måtte utgå med 5 600 kronor, vilket innebure en ökning av nu utgående anslag med 1 200 kronor.

Beträffande svenska skolan i *Tallinn* hade överstyrelsen inhämtat, att lärjungeantalet läsåret 1939/40 beräknades uppgå till minst 11. Förutsättningar för uppehållande av en svensk skola syntes sålunda förefinnas, och då en minskning av antalet barn i skolan icke i nämnvärd mån inverkade på skolans utgifter, funne sig överstyrelsen böra föreslå, att till svenska skolan i *Tallinn* måtte utgå statsbidrag med 2 000 kronor och under i övrigt oförändrade villkor.

Enligt överstyrelsens förslag borde sålunda till de svenska skolorna i utlandet under budgetåret 1939/40 utgå statsbidrag med följande belopp:

till svenska skolan i Berlin	.....	kronor	6 800
» » » » Hamburg	.....	»	4 000
» » » » London	.....	»	7 200
» » » » Paris	.....	»	5 600
» » » » Tallinn	.....	»	2 000
			<hr/>
Summa kronor			25 600.

Överstyrelsens förslag innebure en ökning i jämförelse med budgetåret 1938/39 med 6 500 kronor.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot skolöverstyrelsens föreliggande förslag, i vad avsåge statsbidrag till svenska skolorna i Paris och Tallinn. I fråga om övriga tre i förslaget berörda skolor har statskontoret förordat, att statsbidragen måtte fastställas till följande belopp, nämligen för skolan i Berlin till 6 300 kronor, för skolan i Hamburg till 3 500 kronor och för skolan i London till 7 100 kronor. Därigenom skulle ifrågavarande anslag kunna minskas från det av skolöverstyrelsen föreslagna beloppet, 25 600 kronor, till 24 500 kronor. Statskontoret yttrar:

Beträffande de ifrågasatta statsbidragen till skolorna i Berlin, Hamburg och London hade statskontoret funnit det tveksamt, om icke till utgångspunkt för statsbidragens bestämmande bort tagas lönerna till extra ordinarie lärare i stället för — såsom föreslagits — ordinarie lärare av de kategorier, överstyrelsen angivit. Ämbetsverket ville emellertid icke motsätta sig bifall till överstyrelsens förslag, därest — vilket överstyrelsen också närmast tänkt sig — vid statsbidragens bestämmande hänsyn icke toges till nu utgående provisorisk avlöningsförstärkning.

Med hänsyn till det anförda syntes intet vara att erinra mot det av överstyrelsen beräknade lönebeloppet till småskollärarinnan vid svenska skolan i Berlin. Beträffande beräkningen av lönebeloppen till folkskollärarinnorna vid skolorna i Berlin, Hamburg och London torde endast den jämkningen böra vidtagas, att från det beräknade bruttobeloppet, 5 023 kronor, icke borde frånräknas — som skolöverstyrelsen föreslagit — 954 kronor, motsvarande kostnaden för tjänstebostad innehållande ett rum och kök i hyresgrupp IX, utan 1 476 kronor, motsvarande kostnaden för två rum och kök i samma hyresgrupp. I anslutning till stadgandet i 3 § av kungl. kungörelsen den 10 december 1937 (nr 999) angående statsbidrag till avlöning av lärare vid folk- och småskolor m. m. jämfört med andra momentet i övergångsbestämmelserna till boställsordningen (nr 998/1937) borde nämligen enligt statskontorets mening statsbidragen i förevarande hänseende icke avvägas efter andra grunder än de, som tillämpades för folkskollärarinnor inom riket.

Vid anmälan av förevarande anslagsfråga i årets statsverksproposition *Departements-*
chefen.
franhöll jag, att denna fråga hade vissa beröringspunkter med förutnämnda då under utredning varande spörsmål om avvägning av löneförmånerna för pastorerna vid de svenska församlingarna i Köpenhamn, Berlin, Paris, Helsingfors och Oslo med hänsyn till prisförhållandena i de olika länderna. Den i ärendet numera föreliggande utredningen ger emellertid vid handen, att de båda frågorna kunna bedömas fristående från varandra. I detta sammanhang behandlar jag därför endast frågan om statsbidrag till svensk undervisning för svenska barn i utlandet.

En höjning av de nu till de svenska skolorna i Berlin, Hamburg, London och Paris utgående statsbidragen finner jag i likhet med skolöverstyrelsen och statskontoret befogad. Mot de av överstyrelsen tillämpade grunderna för beräkning av dessa statsbidrag har jag ingen annan erinran att framställa än att jag i anslutning till vad av statskontoret anförts finner avdraget för bostadsförmån böra i fråga om folkskollärarinna uppskattas till ett belopp, motsvarande ersättning för bostad om två rum och kök. Erinras må, att övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 10 december 1937 (nr 998) angående boställsordning för lärare vid folk- och småskolor innehåller föreskrift, att tjänstebostad för ordinarie kvinnlig folkskollärare skall intill den 1 juli 1943 innehålla minst två rum och kök. Jag föreslår med hänsyn härtill, att statsbidraget för budgetåret 1939/40 bestämmes till 6 300 kronor för svenska skolan i Berlin och till 3 500 kronor för svenska skolan

i Hamburg. Till svenska skolan i London torde statsbidrag böra utgå med 7 100 kronor och till svenska skolan i Paris med 5 600 kronor.

Till svenska skolan i Tallinn synes statsbidrag böra anvisas med oförändrat belopp, 2 000 kronor.

Den tveksamhet, som yppats i fråga om den föreliggande ansökningen från svenska föreningen i Polen om statsbidrag till en lärarinna för barn, tillhörande svenska kolonien i Warszawa, betingas av det jämförelsevis låga antal barn, som under budgetåret 1939/40 härigenom skulle komma i åtnjutande av undervisning. Då emellertid barnantalet enligt det föregående ej avsevärt understiger det beräknade antalet barn i svenska skolan i Tallinn, vilken redan erhåller statsbidrag, och då jag i likhet med skolöverstyrelsen anser det vara ett allmänt svenskt intresse, att svenska barn i utlandet, där så kan ske, erhålla svensk undervisning, vill jag understödja förslaget, att statsbidrag anvisas jämväl till en skola i Warszawa. Dock förordar jag, att statsbidraget ej bestämmas till högre belopp än det, som nu utgår till skolan i Tallinn, eller till 2 000 kronor.

Enligt mitt förslag böra alltså till svensk undervisning åt svenska barn i utlandet under budgetåret 1939/40 utgå följande bidrag:

till svenska skolan i Berlin	kronor	6 300
» » » » Hamburg	»	3 500
» » » » London	»	7 100
» » » » Paris	»	5 600
» » » » Tallinn	»	2 000
» » » » Warszawa	»	2 000
Summa kronor		26 500.

Förevarande anslag bör således för nämnda budgetår bestämmas till 26 500 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med (26 500 — 19 100 =) 7 400 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående de villkor, som böra gälla för åtnjutande av ifrågasvarande statsbidrag.

I jämförelse med det i årets statsverksproposition preliminärt beräknade anslagsbehovet innebär mitt förslag en anslagsminskning med 400 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till svensk undervisning för svenska barn i utlandet* för budgetåret 1939/40 anvisa ett anslag av ..... kronor 26 500.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. A. Charpentier.
